در حوالی میدان سرخ

دولتی که یکباره ورشکسته شد

احمد وخشیته
دانشیار دانشگاه ملی اوراسیا

● از فردی می‌پرسند که چطور ورشکست شدی؟ در پاسخ می‌گوید که اول به تدریج و بعد یک‌دفعه. اگر تقویم روزگار را ورق بزنیم، به نقطه پایانی بسیاری از دولت‌ها می‌رسیم که آرام‌آرام دچار شکاف میان ملت و دولت شدند و این شکاف اجتماعی تا به آنجا پیش رفت که برای حفظ مشروعیت خویش لاجرم به دستگاه سرکوب پناه آوردند؛ غافل از آنکه خشونت آغازی است برای یک پایان.

هنگامی که مردم روسیه از حکومت تزار خسته شده و در جست‌وجوی گذری برای عبور از دستگاه سرکوب معترضان و منتقدان به انقلاب پناه برده بودند، کمتر کسی گمان می‌کرد که حکومت جدید نیز دچار تزلزل شود و آغاز آن ۷۴ سال بعد نه‌تنها به پایان برسد، بلکه با فروپاشی مواجه شود.

جمعه آینده «روز ملی روسیه» است؛ روزی که نخستین کنگره نمایندگان جمهوری سوسیالیستی فدرال روسیه شوروی در تاریخ ۱۲ ژوئن ۱۹۹۰ به تصویب رسید و به دنبال آن دیگر جمهوری‌های شوروی نیز بیانیه‌های مشابهی را امضا کردند تا در نهایت در ۲۵ دسامبر ۱۹۹۱ این کشور به طور رسمی با فروپاشی روبه‌رو شد. ازهمین‌رو در حوالی میدان سرخ این هفته قصد دارم به اختصار به این موضوع بپردازم که بر انقلابیون ۱۹۱۷ چه آمد که یکباره ورشکست شدند و عمر حکومتشان به پایان رسید.

در بحبوحه انقلاب ۱۹۱۷ که مردم علیه تزار قیام کرده بودند، برخی از روشنفکران روسیه نسبت به تلاش‌های آرمان‌پرستانه اعتراض داشتند و آن را باعث انحراف انقلاب می‌دانستند که لاجرم پیامدهای سخت و دشواری را نیز به دنبال خواهد داشت. ازهمین‌رو تأکید داشتند که نباید برای چیره‌شدن بر هیجانات مردمی، وعده‌های خیالی سر داد. در حقیقت این نگاه از یک سو به سیاست‌های حکومت وقت که با چنگ‌زدن به اصلاحات ساختگی به دنبال بقای خویش بود، باور نداشتند و از سویی دیگر بر این عقیده بودند که نباید با شعارهای پوپولیستی، هیجان کاذب ایجاد کرد. ازهمین‌رو منتقد جدی ناشکیبایی دولتمردان بودند و آنها را متهم به خشک‌اندیشی می‌کردند. همین نگاه واقع‌گرایانه جریان روشنفکری کافی بود تا انقلابیون و طرفداران آنها که در راستای ارزش‌های فایده‌گرایانه گام برمی‌داشتند، این انتقادات را برنتابند و روشنفکران مارکسیستی را متهم به خیانت نسبت به آرمان‌های کمونیستی کنند. ازهمین‌رو پس از انقلاب اکتبر، حکومت به‌سرعت طی سال‌های ابتدایی جریانی از نخبگان وابسته و وفادار به خویش را پدید آورد و تلاش کرد تا روشنفکران بدلی را در افکار عمومی مردم، جایگزین جریان روشنفکری راستین کند تا توده‌ها را در مسیر ایدئولوژی و اندیشه‌های فایده‌گرایانه خویش مورد هدایت قرار دهد.

این رویکرد، نقطه عطفی بود تا دولتمردان جدید در همان ابتدا ناگزیر به ابزار سرکوب روی آورند و آرام‌آرام اندیشه‌های مارکسیستی جای خویش را به مارکسیستِ حکومتی بدهد و تا آنجا پیش رود که نه‌تنها دهانِ منتقدان را ببندد، بلکه حتی افرادی را که گمان می‌کند روزی شاید منتقد شوند، فارغ از اینکه در چه جایگاه و مقامی هستند نیز خاموش کند.

آرام‌آرام حاکمان شوروی تا آنجا در ایدئولوژی غرق شدند یا شاید بتوان گفت که ایدئولوژی را بر اساس منافع خویش تعریف کردند که رقابت تسلیحاتی با ایالات متحده را مهم‌تر از بازسازی اقتصاد خسته داخلی خویش دانستند. در این میان مردمی که روزی به امید آزادی، دموکراسی، زمین و غذا علیه تزار قیام کردند، دچار حکومتی شده بودند که تمامی حوزه‌های کشور را از سیاست تا اقتصاد، فرهنگ، موضوعات تربیتی و حتی ورزش را بر اساس ایدئولوژی خویش تعریف می‌کرد. در پاسخ به هر مشکلی در جامعه، بحرانی در آمریکا را رو می‌کرد و خود را منجی ملت‌ها می‌دانست تا آنجا که «ولادیسلا وزوبوک» در کتاب بچه‌های دکتر ژیواگو که روایتی است از آخرین نسل روشنفکران شوروی، دراین‌باره می‌نویسد: «مطبوعات روسیه پر بود از داستان‌هایی در مورد زندگی وحشتناک در ایالات متحده و گرسنگی و بی‌کاری و آزار و اذیت سیاه‌پوستان؛ آتش‌سوزی در مدارس، وفور جرم و جنایت در میان اقلیت‌ها و موضوعات مأیوس‌کننده دیگر. به‌گونه‌ای که اگر کسی در صحت روزنامه‌های اتحاد شوروی تردید نداشت، باور می‌کرد نمایشگاه آمریکا چیزی جز یک مشت آت‌وآشغال و تبلیغات نیست».

اگرچه در دو دهه پایانی حیات شوروی، رهبران این کشور به اصلاحات روی آوردند، اما واقعیت این بود که وضع موجود چند دهه بعد از انقلاب اکتبر، یک‌شبه به وجود نیامده بود و این ورشکستگی که یکباره ظهور کرده بود، تنها زاییده یک دولت نبود؛ بلکه این ورشکستگی حاصل فرایند تدریجی‌ای بود که میان همه این سال‌ها، جامعه شوروی درد ناشی از بحران هویت را فهم کرده بود و علاوه‌براین، گرانی و آشفتگی اقتصادی که سر در فساد، سیاست‌های ناکارآمد و رؤیاپردازی حاکمیت شوروی داشت، سبب شده بود تا ملت این کشور از حاکمیت فاصله بگیرد. سال‌هاست که دوازدهم ماه ژوئن در میدان سرخ برنامه‌ها و کنسرت‌های ویژه‌ای به مناسبت روز ملی روسیه برگزار می‌شود و مردم این روز را جشن می‌گیرند.

عکس: Reuters

بزرگ‌ترین راهپیمایی در واشنگتن، پایتخت ایالات متحده برگزار شد

همه در برابر ترامپ

اعتراض‌ها در ایالات متحده علیه نژادپرستی و اعمال خشونت پلیس دومین هفته خود را پشت سر گذاشت و در برخی ایالت‌ها مقام‌های امنیتی در برابر خواسته معترضان عقب‌نشینی کردند. روز شنبه علاوه بر ایالت‌های مختلف آمریکا، در اروپا، استرالیا، ژاپن و کره‌جنوبی هم راهپیمایی‌هایی در همبستگی با معترضان در آمریکا و محکومیت نژادپرستی برگزار شد. گزارش رسانه‌ها حاکی از آن است که راهپیمایی‌ها در شهرهای آمریکا گسترده‌تر از روزهای گذشته بود و براساس برنامه اعلام‌شده بزرگ‌ترین راهپیمایی در واشنگتن پایتخت ایالات متحده برگزار شد. اعتراض‌های روزهای اخیر در آمریکا در مقایسه با هفته گذشته با تنش و درگیری کمتری همراه بود و پلیس تلاش می‌کرد تا حد امکان با معترضان درگیر نشود. در واشنگتن اما حضور نیروهای امنیتی در اطراف کاخ سفید گسترده‌تر از همیشه بود. هم‌زمان با راهپیمایی‌های روز شنبه، مراسم وداع با پیکر «جورج فلوید» هم در کلیسای رافورد در کارولینای جنوبی برگزار شد. در روزهای گذشته، خشونت کم‌سابقه پلیس در برخورد با معترضان به قتل «جورج فلوید»، از جمله استفاده از اسپری فلفل و گاز اشک‌آور واکنش منفی گسترده‌ای را برانگیخته بود و معترضان خواستار اعمال محدودیت‌های گسترده بر پلیس شده بودند. با افزایش اعتراض‌ها نسبت به عملکرد پلیس، برخی ایالت‌ها اعلام کردند که همراهی بیشتری با خواسته‌های معترضان خواهند کرد. شهردار آتلانتا در ایالت جورجیا اعلام کرد که برای احترام‌گذاشتن به حق آزادی بیان و آزادی اعتراضات، قوانین منع رفت‌وآمد در این شهر را لغو می‌کند. در ساکرامنتوی ایالت کالیفرنیا هم تصمیم مشابهی اجرا شده است اما قوانین منع رفت‌وآمد در نیویورک همچنان پابرجا هستند. در همین حال یک دادگاه فدرال در شهر دنور ایالت کلرادو رأی به توقف استفاده پلیس از گاز اشک‌آور و گلوله‌های پلاستیکی علیه معترضان داده است. شورای شهر مینیاپولیس، شهری که جورج فلوید در آن کشته شد هم اعلام کرده که شیوه بازداشت متهمان با نهادن زانو بر گردن یا فشاردادن گلو را ممنوع می‌کند. در نیویورک و کالیفرنیا هم تصمیم مشابهی قرار است اجرائی شود. تد ویلر شهردار پورتلند هم در بیانیه خود در روز شنبه گفت: «جامعه ما نگرانی جدی درباره استفاده از گاز اشک‌آور و اسپری فلفل دارد. این تجهیزات نه تنها نمی‌تواند منجر به کنترل جمعیت شود بلکه به خشونت‌ها دامن می‌زند. این نگرانی زمانی بیشتر می‌شود که بدانیم این روزها در حال مقابله با یک بیماری همه‌گیر هستیم». این تحولات در حالی رخ می‌دهد که دونالد ترامپ خواستار سخت‌گیری و شدت عمل ایالت‌ها در برخورد با معترضان شده و حتی از ورود نظامیان آمریکایی به شهرها برای سرکوب معترضان حمایت کرده بود.

ادامه دودستگی در آمریکا

این خواسته‌های رئیس‌جمهور آمریکا در روزهای گذشته نه تنها خشم معترضان و رسانه‌ها را برانگیخته بود بلکه با واکنش منفی بسیاری از سیاست‌مداران و مقام‌های نظامی آمریکا روبه‌رو شده بود. در تازه‌ترین تحول، بیش از ۲۸۰ دیپلمات و مقام ارشد نظامی سابق با انتشار نامه‌ای مشترک، برنامه‌های دونالد ترامپ برای استفاده از واحدهای نظامی برای کنترل اعتراض‌ها را مورد سرزنش قرار دادند. در بخشی از این نامه آمده است: «بسیاری از ما در مناطق جنگی یا محیط‌های دیپلماتیک برای پیشبرد منافع و ارزش‌های آمریکایی خدمت کرده‌ایم و همواره به نقض حقوق بشر و استفاده حکومت‌های استبدادی از نیروی نظامی در برابر شهروندانشان اعتراض کرده‌ایم. طبیعی است که هرگونه اقدام مجرمانه علیه افراد و اموال را محکوم می‌کنیم اما نمی‌توانیم بپذیریم که واکنش به این اقدامات فراتر از مسئولیت و توانایی‌های مقام‌های ایالتی و محلی باشد. ارتش ایالات متحده هیچ نقش و حقی برای خود در رویارویی و برخورد با شهروندان آمریکایی که از حق قانونی خود برای آزادی بیان استفاده می‌کنند، قائل نیست. حتی اگر این ابراز بیان برخلاف نظر برخی باشد». در داخل دولت ترامپ هم همچنان دودستگی در تصمیم‌گیری‌ها دیده می‌شود. مارک اسپر، وزیر دفاع آمریکا که اخیرا از رویکرد سختگیرانه ترامپ در قبال معترضان انتقاد کرده و درنهایت به دستور مافوق خود مجبور به اعزام تعدادی از نیروهای گارد ملی برای آرام‌کردن شهرها شده بود، دستور داده تا حدود ۷۰۰ عضو هوابرد ارتش آمریکا که در آماده‌باش کامل قرار داشتند به خانه بازگردند و تنها کمتر از هزار نیروی فعال در واحدهای نظامی ارتش باقی بمانند.

رایان مک‌کارتی، وزیر ارتش در دولت ترامپ که رابط پنتاگون و دولت به شمار می‌آید، در گفت‌وگو با خبرنگاران تأیید کرد که «مارک اسپر دستور خروج نظامیان از واشنگتن را صادر کرده و قصد دارد هر چه زودتر دیگر نظامیان باقی‌مانده در خیابان‌های این شهر را هم به خانه بفرستد». پیش از این، تعدادی از نمایندگان کنگره و اعضای سابق دولت ترامپ از جمله جیمز متیس وزیر دفاع سابق آمریکا از تصمیم رئیس‌جمهور برای اعزام بیش از چهارهزارو ۵۰۰ نیروی گارد ملی از دیگر ایالت‌ها به واشنگتن برای سرکوب معترضان انتقاد کرده بودند. ترامپ هنوز قانون ۱۸۰۷ موسوم به قانون شورش را که به ارتش آمریکا اجازه می‌دهد برای مقابله با آشوب‌ها وارد عمل شود، اجرائی نکرده و واحدهای فعالی که در حالت آماده‌باش قرار دارند وارد محدوده شهر واشنگتن نخواهند شد. اما حتی استقرار نیروهای ذخیره و پرسنل وزارت دادگستری که تلاش می‌کردند نشان‌های خود را پنهان کنند، با خشم مقام‌های محلی از جمله شهردار واشنگتن روبه‌رو شد و در نهایت «مورل باوزر» شهردار واشنگتن در واکنش به اقدامات ترامپ اعلام کرد که به وضعیت ویژه در پایتخت آمریکا پایان می‌دهد و از نظامیان مستقر در این شهر خواهد خواست تا پایتخت را ترک کنند. تحولات یک هفته اخیر پیروزی‌های بزرگی برای مخالفان نژادپرستی در ایالات متحده رقم زده است. اتهاماتی علیه سه افسر پلیس که در صحنه قتل جورج فلوید حضور داشتند، مطرح شده و افسر پلیسی که با فشاردادن زانو روی گردن فلوید باعث مرگ او شد، به قتل درجه دو متهم شده است. تعدادی دیگر از مأموران پلیس که در روزهای اخیر برخوردی خشونت‌بار با معترضان داشتند نیز تعلیق شده‌اند. اما در حال حاضر بزرگ‌ترین دشمن آزادی بیان در ایالات متحده در کاخ سفید حضور دارد.

عربستان شروطش در برابر قطر را به ۲ شرط کاهش داد

عقب‌نشینی به سبک ریاض

سه سال از روزی که عربستان، امارات متحده عربی، بحرین و مصر یکی از قدیمی‌ترین شرکای عرب خود را به تروریسم متهم و شدیدترین تحریم‌ها را علیه آن آغاز کردند، می‌گذرد. در این سه سال قطر، آن برادر طردشده از جهان عرب، مسیرش را با نزدیک‌شدن به ایران و ترکیه تغییر داد و خودش را سر پا نگه داشت.

پنجم ژوئن ۲۰۱۷ وقتی چهار کشور عربی به رهبری عربستان همه روابطشان را با قطر قطع کردند و مرزهای زمینی، دریایی و هوایی‌شان را به روی این کشور بستند، برای برقراری مجدد روابط ۱۳ شرط مطرح کردند؛ شروطی که دوحه هرگز حاضر به پذیرش آن نشد. قطع روابط با تهران، خروج نیروهای نظامی ترکیه از قطر، تعطیلی شبکه خبری الجزیره و پرداخت غرامت مالی از جمله این شروط بودند. حالا اما کرونا جهان و مناسباتش را تغییر داده؛ قدرت‌ها در حال جابه‌جایی‌اند و در چنین شرایطی وقتی کسی نمی‌داند فردا چه اتفاقی خواهد افتاد، قطعا انتخاب می‌کند در شرایط بهتری به پیشواز تغییر برود. در چنین شرایطی نماینده دائمی عربستان در سازمان ملل متحد لابه‌لای حرف‌هایش از تغییر این شروط گفته است. آن‌طور که عبدالله المعلمی به بی‌بی‌سی گفته، این شروط حالا به دو بند کاهش یافته است: پایان حضور نظامی ترکیه در قطر و کاهش مناسبات با ایران. اما کرونا تنها به افزایش فشار برای تغییر در روابط کشورهای شورای همکاری خلیج فارس ختم نشده است؛ فشار بر تمامی کشورهای این شورا آن‌قدر تشدید شده که دولت‌هایی مانند عربستان، دولت‌هایی که به دولت‌های رفاه خلیج فارس معروف‌اند، مجبور به ارائه سیاست‌های ریاضت اقتصادی شده‌اند. برخی کارشناسان معتقدند این تغییرات به فروپاشی دولت‌های رفاه در منطقه خلیج فارس منجر خواهد شد:

بیل لاو: تمایل ریاض و دوحه به حفظ شرایط کنونی

مدل دولت‌های تحصیل‌دار یا رانتی، مقاومت خود را در چند دهه اخیر نشان داده‌اند. دولت‌های رانتی یا تحصیل‌دار دولت‌هایی هستند که به جز مالیات، منابع مالی دیگری مانند دریافت رانت از خارج یا فروش نفت دارند و بنابراین با مقادیری بی‌تفاوتی نسبت به رضایت مردمی سیاست‌ها و خواست‌های دولتی را اجرا می‌کنند. به این ترتیب من فکر نمی‌کنم که فروپاشی دولت‌های رفاه نزدیک باشد اما قطعا روند تغییرات در این کشورها آغاز شده است. تعیین مالیات بر ارزش‌افزوده که از ابتدای سال ۲۰۱۸ در بسیاری از کشورهای خلیج فارس به وجود آمد، سیاست‌های ریاضتی و سقوط کنونی قیمت نفت قطعا مناسبات اجتماعی و نگاه به آنها را تغییر می‌دهد. مسئله کلیدی این است که این تغییرات با توجه به کاهش شدید قیمت نفت قطعا متوجه برنامه‌های اصلاحاتی این کشورها می‌شود. مهم‌ترین و جدیدترین این برنامه‌ها چشم‌انداز ۲۰۳۰ محمد بن سلمان، ولیعهد است؛ این برنامه هم مانند دیگر برنامه‌ها هرگز به اهداف فوق خوش‌بینانه‌اش نخواهد رسید.

ریچل زیمبا: اقتصاد ضعیف و افزایش نفوذ چین

بحران‌های کنونی در این کشورها باعث شده اجرای سیاست‌هایی که پیش‌تر برای بهبود هزینه‌کردها تعیین شده بود، سرعت بگیرد. کاهش یارانه‌ها و کاهش اتکا به درآمدهای ناشی از فروش نفت و گاز از جمله این سیاست‌ها هستند. اما در هر صورت انباشت درآمدها و حجم بالای هزینه‌های عمومی اجازه نخواهد داد که این تغییرات از سطحی فراتر بروند و آن‌طور که در سؤال مطرح شد به ازبین‌رفتن دولت‌های رفاه منجر شوند. دولت‌های تحصیل‌دار چندین سال است که تحت فشارند و این فشار به صورت ویژه از سال ۲۰۱۵ احساس می‌شود. ترکیب این فشار با بحران‌های درمانی، اقتصادی، مالی و انرژی ناشی از ویروس کرونا تصمیم‌گیری‌های دشواری را می‌طلبد. با وجود افزایش چالش‌ها، دولت‌های کشورهای حاشیه خلیج فارس همچنان مایل نیستند در سیستم فعلی تغییری ایجاد کنند. اما نمی‌توان نادیده گرفت که چالش‌های به‌وجودآمده فشار برای استخدام نیروی کار داخلی و سخت‌کردن شرایط کار مهاجران در این کشورها را به دنبال خواهد داشت؛ مسئله‌ای که طی زمان به رقابت میان کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به‌ویژه در حوزه سرمایه‌گذاری در خاورمیانه و شمال آفریقا منجر می‌شود. در حالی که شرکت‌های بزرگ برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی بیشتر تحت فشار قرار می‌گیرند، کشورهایی چون بحرین و عمان توانایی کمتری برای اجرای برنامه بودجه خود خواهند داشت. در چنین شرایطی خطر رقابت منطقه‌ای بسیار افزایش می‌یابد در حالی که وضعیت اقتصادی متزلزل بعضی از این کشورها ممکن است باعث همکاری برخی از آنها با کشورهای خارجی شود و در حال حاضر چین جدیدترین گزینه برای همکاری با کشورهایی در این منطقه است که اقتصاد متزلزلی دارند. با این حال چین تاکنون تمایلی برای سرمایه‌گذاری بیشتر در این منطقه نشان نداده است.

آندریاس کریگ: دشوارترین آزمون محمد بن سلمان

فراگیری رکود اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا و هم‌زمانی آن با سقوط تاریخی بازار نفت، دولت‌های تحصیل‌دار را با چالش‌های عمیقی مواجه کرده است. این بحران‌ها باعث شده پادشاهی‌های این منطقه که اکنون در حال مهار بحران‌های اقتصادی و مالی بی‌سابقه هستند، دیگر نتوانند رفاه عمومی را آن‌طور که شهروندان این کشورها به آن خو کرده‌اند، تأمین کنند. در حالی که برخی از این کشورها از جمله عربستان با وعده ولیعهد این کشور از سال ۲۰۱۷ برای بهبود این خدمات آماده می‌شدند؛ تحولات اخیر و افزایش مالیات به تبع آن زمانی رخ داده‌اند که بنیاد سرمایه‌گذاری عمومی عربستان به فعالیت خود برای مشارکت در پروژه‌های خارجی ادامه می‌دهد؛ پروژه‌هایی که با وجود برنامه گسترده این کشور در مبارزه با فساد، دستاوردهای مالی اندکی برای عربستان داشته‌اند. در چنین شرایطی آزمون بزرگ و اصلی برای محمد بن سلمان این است که آیا او می‌تواند نظر جوانان را نه‌تنها با برداشتن محدودیت‌های اجتماعی و ارائه سرگرمی‌های جمعی بلکه با دادن نان به آنها و استخدامشان در مشاغلی که بتوانند روی آنها حساب کنند، جلب کند.

معترضان لبنانی خواهان برگزاری انتخابات زودهنگام شدند

مطالبه در کف خیابان

از عمر دولت جدید لبنان به رهبری «حسان دیاب» اگرچه پنج‌ماهی بیشتر نمی‌گذرد، اما گویا معترضان جان‌به‌لب‌رسیده لبنانی، دیگر تابی برای تحمل شرایط موجود را ندارند؛ شرایطی که به واسطه شیوع ویروس کرونا حتی غیرقابل تحمل‌تر از گذشته نیز شده است. با کاهش محدودیت‌های ناشی از کرونا، صدها نفر از مردم معترض لبنان شامگاه شنبه بار دیگر به خیابان آمده و اعتراضات خود را علیه دولت این کشور از سر گرفته‌اند. این‌بار اما معترضان مطالبات جدیدی را فریاد می‌زنند و خواهان برگزاری انتخابات زودهنگام پارلمانی شده‌اند. طبق گزارش‌های منتشرشده، این اعتراضات بزرگ‌ترین تظاهرات لبنانی‌ها بود که پس از شیوع ویروس کرونا در میدان مرکزی بیروت برگزار شد؛ اما به گزارش رویترز، این تجمع در نهایت به خشونت کشیده شد و معترضان که ماسک بر صورت داشتند، به سمت نیروهای امنیتی سنگ پرتاب کرده و نیروهای امنیتی نیز با گاز اشک‌آور تلاش کرده‌اند آنها را متفرق کنند و ۴۸ نفر در جریان درگیری‌ها و شلیک گاز اشک‌آور مجروح شدند.

از دیگر سو، پایگاه خبری میدل‌ایست آی، در گزارشی می‌نویسد بخشی از درگیری‌های گزارش‌شده مربوط به موافقان و مخالفان حزب‌الله در لبنان بوده است. طبق این گزارش، پس از مطرح‌شدن شعارهایی مبنی‌بر خلع سلاح حزب‌الله، مخالفان و موافقان به سوی یکدیگر سنگ پرتاب کردند و ارتش برای جداکردن آنها زنجیره انسانی تشکیل داد. خبرگزاری فرانسه می‌نویسد پس از متفرق‌شدن مردم، تا ساعاتی بعد صدای تیراندازی از محله‌های سنی‌نشین و شیعه‌نشین شهر به گوش می‌رسید. لبنان در پی بحران اقتصادی عمیقی که کشور را در آستانه ورشکستگی قرار داد، سال گذشته صحنه اعتراضات خیابانی گسترده‌ای بود که به استعفای سعد الحریری، نخست‌وزیر این کشور منجر شد. اما در ماه‌های گذشته با شیوع کرونا و اعمال قرنطینه، اعتراضات نیز فروکش کرده بود. از اکتبر گذشته که اعتراضات در لبنان اوج گرفت، ارزش پول کشور در بازار آزاد نصف شده و بر اساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، نرخ تورم کشور در سال جاری به بالای ۱۷ درصد اوج خواهد گرفت. اقتصاد لبنان سال گذشته شش درصد کوچک‌تر شد و انتظار می‌رود سال جاری نیز رشد منفی ۱۲ درصدی را تجربه کند. طبق آمارهای رسمی، درحال‌حاضر بیش از ۳۵ درصد از لبنانی‌ها بی‌کار هستند و حدود ۴۵ درصد از آنها زیر خط فقر زندگی می‌کنند. همین شرایط باعث شده است که آنها نتوانند بیش از این به دولت تکنوکرات دیاب فرصت بدهند. یک معترض لبنانی به رویترز می‌گوید که به دولت یک فرصت دادیم، اما هیچ اقدامی نکرد؛ برق و آب وجود ندارد و ارزش یک دلار به چهار هزار لیره لبنان رسیده است. او ادامه می‌دهد «این «انقلاب» مسالمت‌آمیز است؛ ما تجاوزگری نمی‌کنیم و نمی‌پذیریم که به ما نیز حمله و تجاوز شود. از فرماندهی کل ارتش می‌خواهیم که به صف ما بپیوندد». یک معترض دیگر نیز به اسپوتنیک می‌گوید: لبنان را غارت کردند، اقتصاد و بهداشت را نابود کردند. ما خواستار دستگاه قضائی عادل و مستقل و بازگرداندن اموال غارت‌شده هستیم. این در حالی است که بین مقامات لبنانی وحدتی برای بهبود شرایط مردم معترض نیست، چراکه از همان آغاز تشکیل دولت جدید، سران احزاب مخالف و کسانی که به نوعی در سوءمدیریت چندساله گذشته در این کشور سهیم بودند و باید در مقام پاسخ‌گویی می‌نشستند، زبان به انتقاد از دولت نوظهور گشودند و از همان ابتدا ساز مخالف زدند. همین سنگ‌اندازی‌ها حسان دیاب را بر آن داشت که بارها از گروه‌های سیاسی بخواهد تا برای بهبود شرایط معیشتی دست از اقدامات تفرقه‌آمیز خود بردارند؛ خواسته‌ای که در این پنج ماه صدارت او تاکنون بدون جواب باقی مانده است.

عکس: AP

رویداد

برائت بوش پسر و رامنی از ترامپ

● روزنامه نیویورک‌تایمز گزارش داد که جورج دبلیو بوش (بوش پسر) رئیس‌جمهوری پیشین آمریکا و میت رامنی، سناتور جمهوری‌خواه، از دونالد ترامپ در انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۰ حمایت نخواهند کرد. همچنین بیش از ۱۴۰ دانشمند تحت حمایت مالی بنیان‌گذار فیس‌بوک در نامه‌ای از مارک زاکربرگ خواستند تا اجازه ندهد رئیس‌جمهوری آمریکا از این تارنما برای نشر اکاذیب و سخنان تحریک‌آمیز استفاده کند.

کناره‌گیری هادی العامری از نمایندگی

● هادی العامری، رئیس ائتلاف الفتح، با تسلیم نامه‌ای به رئیس پارلمان از نمایندگی مجلس عراق استعفا کرد. محمد الحلبوسی، رئیس پارلمان عراق، با استعفای العامری از سمت نمایندگی موافقت کرده است.

محاصره قندوز توسط طالبان

● دو نفر از اعضای شورای ولایتی استان قندوز در افغانستان اعلام کرده‌اند شبه‌نظامیان گروه طالبان مرکز این استان را از چهار جهت محاصره کرده و از میان ۹ بخش قندوز درحال‌حاضر شش بخش تحت نفوذ گسترده این گروه قرار دارد. هم‌زمان با این خبر، اسدالله خالد، سرپرست وزارت دفاع ملی افغانستان، از اعزام نیروهای ویژه کمکی به قندوز خبر داد.

پاسخ متقابل روسیه به اخراج دیپلمات‌هایش

● لئونید سلوتسکی، رئیس کمیسیون امور بین‌المللی روسیه اعلام کرد: مسکو به اخراج دو دیپلمات خود از کشور چک پاسخ یکسان و متقابل می‌دهد. او در توییتی نوشت: دلایل اعلام‌شده ازسوی چک به همان اندازه تخیلی است که قبلا در مورد تلاش روس‌ها برای مسموم‌کردن ادعا شده بود.

تظاهرات هزاران اسرائیلی

● هزاران اسرائیلی شامگاه شنبه در تظاهراتی در تل‌آویو به طرح تل‌آویو برای الحاق بخش‌هایی از کرانه باختری رود اردن به خاک اسرائیل اعتراض کرده و خواهان «توقف فوری» این برنامه شدند. بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، اعلام کرده که روند الحاق یهودی‌نشین‌ها از نیمه نخست ماه آینده میلادی آغاز خواهد شد.

افزایش کمک‌های مالی اروپا به پناه‌جویان

● اتحادیه اروپا اعلام کرد که به دلیل شیوع کرونا، ۴۸۵ میلیون یورو دیگر را برای بهبود وضعیت پناه‌جویان در ترکیه اختصاص خواهد داد. پیش از این نیز اتحادیه اروپا برای حمایت از پناه‌جویان شش میلیارد یورو به ترکیه کمک کرده بود.

هراس رئیس بانک جهانی از کرونا

● دیوید مالپس، رئیس بانک جهانی، همه‌گیری ویروس کرونا را «ضربه‌ای مخرب» برای اقتصاد جهان دانسته است. او هشدار داده که زندگی میلیاردها نفر در جهان تحت‌تاثیر این شیوع قرار گرفته است. مالپس گفت که احتمالا این رکود اقتصادی تا یک دهه ادامه خواهد داشت.

واکنش آلمان به تصمیم ترامپ

● اخباری از تصمیم دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، برای خارج‌کردن ۹ هزار و ۵۰۰ نیرو از آلمان و بازگرداندن آنها به آمریکا با واکنش برلین مواجه شده است. هایکو ماس، وزیر خارجه آلمان، با ابراز تأسف از این اقدام در مصاحبه با بیلد آم زونتاگ گفت روابط کشورش با ایالات متحده «پیچیده» است.

تصمیم چین و هند برای کاهش تنش مرزی

● وزارت خارجه هند اعلام کرد، دهلی‌نو و پکن به دنبال توافقات دیپلماتیک و نظامی به منظور حل بن‌بست موجود بر سر منطقه مرزی هستند. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس، وزارت خارجه هند در بیانیه‌ای اعلام کرد، نشست بین فرماندهان نظامی هند و چین در پست مرزی واقع در منطقه هیمالیا روز شنبه در یک جو مثبت و صمیمی برگزار شد.

تشکیل وزارت امور ترکمان‌ها در عراق

● حسن تورهان، یکی از هشت نماینده ترکمان پارلمان عراق، در گفت‌وگو با خبرگزاری آناتولی ترکیه اعلام کرد که پارلمان عراق در جلسه روز شنبه خود به طرح پیشنهادی که در آن مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق، ملزم می‌شود برای اولین‌بار وزارتخانه‌ای را برای ترکمان‌ها، سومین تشکل موجود در عراق ایجاد کند، رأی مثبت داد.